

تأثیر تحولات شهری بر بازار اصفهان دوره پهلوی (۱۳۵۷-۱۳۰۴)

دکتر فریدون اللهیاری

استاد گروه تاریخ، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

نقیسه باقری

کارشناسی ارشد تاریخ ایران اسلامی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

bagheri.nafise@gmail.com

چکیده

دورهی پهلوی را می‌توان سرآغاز تغییرات گسترده در سیستم اداری، سیاسی و اقتصادی و به ویژه شهری ایران دانست، فرآیندی که هدف نهایی آن توسعه و نوسازی جامعه و حرکت به سمت نوگرایی و تجدد بود. رشد شتابان شهری و سیاست نوسازی و توسعه شهری در دوره پهلوی در چهارچوب همین هدف اتفاق افتاده و عصری نوین در تاریخ شهرسازی و شهرنشینی ایران آغاز شد. بازار مهمترین نهاد اقتصادی-اجتماعی و صنعتی شهرهای اسلامی به حساب آمده، در نتیجه بررسی این نهاد باید در بستر اصلی آن یعنی شهر صورت گیرد، چرا که تحت تأثیر مستقیم آن بوده و در صورت بروز تحولات در شهر، بازار نیز با آن همراه می‌شد. بازار اصفهان نیز در دوره پهلوی به موازات دگرگونی‌های گسترده شهر، تحولات عمیقی را تجربه کرد و از لحاظ کارکردی و کالبدی تحت الشعاع قرار گرفت. تحقیق صورت گرفته بر آن است تأثیر این تحولات را بر بازار اصفهان توصیف و تبیین کند. با این فرض که حکومت پهلوی در طی سال‌های ۱۳۰۴ تا ۱۳۵۷ ش / ۱۹۲۵ تا ۱۹۷۹ م با ایجاد تغییرات گسترده در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و به ویژه صنعتی باعث شکل‌گیری سلسله تحولاتی در شهر شد که بازار اصفهان نمی‌توانست از عواقب آن به دور باشد. هدف پژوهش بازنمایی روند تاریخی تحولات شهری در ایران و جایگاه بازار سنتی، تبیین عوامل مؤثر بر تحولات شهری ایران در عصر پهلوی و نهایتاً بررسی این تأثیرات در دو بعد کالبدی-کارکردی بازار و اصناف آن است. در پژوهش حاضر با روش توصیفی تحلیلی، ابتدا به بررسی منابع کتابخانه‌ای (تحقیقی و دست اول) پرداخته، سپس با استفاده از مصاحبه و رجوع به مجموعه کتب اسنادی و همچنین اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی، متون آماری و روزنامه‌های وقت، اطلاعات تکمیلی با جزئیات بیشتر افزوده خواهد شد.

واژگان کلیدی: تحولات شهری، پهلوی، اقتصاد سیاسی، بازار اصفهان، اصناف